

Курчина Т. *

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОДУКТ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Беззаперечним є той факт, що сьогодні ми живемо в епоху колосальних змін. Завершився дуже довгий процес інтернаціоналізації, який з одного боку, привів до єдиної світової системи, до єдиного інформаційного простору, а з іншого боку поставив нову проблему: як співіснувати у цій ситуації та які критерії її ефективності. Цілковито нового якісного забарвлення набувають фундаментальні поняття, такі як гроші й їхні функції, еквівалент і його трансформація, світовий дохід та умови його формування і перерозподілу, світовий ринок, міжнародний бізнес тощо.

Соціально-економічні перетворення в Україні, глобалізація та інтеграція відбуваються досить швидко, а міжнародні економічні зв'язки охопили практично всі країни планети і кожна з них в більшій чи меншій мірі залежить від міжнародного бізнесу. Однією із найважливіших ознак глобалізації є кардинальні перетворення саме в інформаційній сфері. Оцінки світового інформаційного ринку, зроблені Міжнародним союзом зв'язку, дають підстави припустити, що він зростає швидше, ніж економіка загалом.

В умовах глобалізації для людства відкриваються не тільки нові, раніше небачені можливості розвитку і якісного росту, але і нові загрози.

Швидкозмінні процеси ринкового середовища, що зумовлено розвитком нових інформаційних систем примушує представників господарського сектору використовувати нові підходи до прийняття рішень. Адже запобігання небезпечному становищу підприємства можна досягти шляхом прогнозування та попередження загроз та ризиків. Трансформаційні процеси в економіці означають зміну інституційних основ функціонування господарської системи, оскільки змінюються правила і норми економічної поведінки людей, їх пріоритети і цінності. А входження України в інтернаціональний бізнес робить нагальною потребою підприємців і ділових людей переходити до нової стадії розвитку інтелектуальної. При цьому формується нова економіка на основі знань. Бізнес вже не може ефективно функціонувати, не спираючись на знання.

Зростають обсяг та значення знання, що водночас спричинило зростання інформаційних потоків:

Знання-інформація-інтелект-інформація-нові знання.

В економіці складається ситуація, коли системний характер прийняття рішень стає домінуючим, оскільки зростає потреба в серйозній інтелектуальній підтримці влади і бізнесу.

Таким чином інформація як особливий вид ресурсів стає особливим видом продукту з притаманними йому властивостями товару. Як любий товар інформація може покупатись і продаватись. Тому однією із властивостей інформації як товару є її ціна. Ціна інформації в бізнесі визначається збитками або навпаки доходом, який може бути отриманий в результаті отримання комерційної інформації.

---

* здобувач кафедри міжнародної інформації Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

В останні десятиліття США відкрито заявляють, що частина їх розвідувальної діяльності стосується економіки.

При цьому використовується широкий спектр інструментів — прямий підкуп, шпיוнаж, демпінг (дискримінації ціни), розповсюдження чуток (дезінформація) та інші незаконні способи отримання інформації, що становить конфіденційний інтерес і комерційну цінність.

До засобів отримання інформації входять: спеціальні пошукові комп'ютерні програми, журнали, засоби масової інформації, виставки, конференції, інформація рекламного характеру та інші засоби збору інформації.

Для цього залучаються висококваліфіковані працівники маючі певну освіту з фінансово-економічної безпеки, знання в області економіки бізнесу, мати навички маркетингового аналізу, економічної статистики, соціології, математичних методів економічного аналізу і моделювання ризиків, логістики, мати знання інформаційних спеціалізованих технологій для проведення контент-аналізу і роботи з системами управління базами даних, інтернет-технологій, методів штучного інтелекту та інших дисциплін аналітичного характеру, мати навички оперативної роботи, та визначати не помітні на перший погляд фактори загроз та небезпек, що стоять за зовнішніми обставинами, проводити прогнозування розвитку процесів і явищ, оцінювати ступінь ризиків та ймовірних загроз, успішно застосовувати технології конкурентної розвідки в правовому полі.

Результати їх глибокої аналітичної роботи дозволяють з високою оптимальністю виявляти справжні причини загроз та небезпек в умовах теперішнього сьогодення.

Не менш небезпечні тенденції в галузі інформаційної безпеки за останні роки спостерігаються на внутрішньому українському ринку. Останнім часом збільшилося число протиправних посягань на конфіденційну інформацію, що належить комерційним організаціям.

У випадку з Україною основним напрямком є отримання технічних «ноу-хау» для попередження відставання власної промисловості без витрат на науково-дослідні роботи і розробки без купівлі патентів і ліцензій. В даному випадку мова іде про отримання технічної документації та інформації про виробництво продукції, з метою виготовлення власних більш дешевих копій і виходу з ними на світові ринки.

Питання визначення поняття інформаційного простору залишається до певної міри дискусійним. Це поняття інформаційного простору держави нерозривно пов'язане з поняттям інформаційного суверенітету. У науковій літературі ряд авторів, зокрема В. Іванов, визначають інформаційний суверенітет України як виключне право відповідно до Конституції і законодавства України, норм міжнародного права самостійно й незалежно, з дотриманням балансу інтересів особи, суспільства й держави визначати та здійснювати внутрішні й геополітичні національні інтереси в інформаційній сфері; державну внутрішню і зовнішню інформаційну політику; розпоряджатися власними інформаційними ресурсами; формувати інфраструктуру національного інформаційного простору; створювати умови для його інтеграції у світовий інформаційний простір і гарантувати інформаційну безпеку держави [1, с.27].

На думку Г. Гордієнка, метою формування й розвитку інформаційного простору України є:

- забезпечення прав громадян на інформацію згідно з вимогами Конституції України;
- створення й підтримка необхідного для стійкого розвитку суспільства рівня інформаційного потенціалу;
- підвищення узгодженості рішень, які прийняті центральними органами державної влади, обласними державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування;

- підвищення рівня правосвідомості громадян шляхом надання їм вільного доступу до правових і нормативних документів, що визначають їхні права, обов'язки й можливості;
- надання можливості контролю з боку громадян і громадських організацій за діяльністю центральних і місцевих органів державної влади і органів місцевого самоврядування;
- підвищення ділової і суспільної активності громадян шляхом надання рівної з державними структурами можливості користуватися відкритою науково-технічною, соціально-економічною, суспільно-політичною інформацією, а також інформаційними фондами сфер освіти, культури тощо;
- інтеграція до світового інформаційного простору [2, с.65].

Як зазначає О. Зернецька, У сфері трансграничної комунікації переважно застосовуються принципи «вільного ринку»: дані, що пересилаються, характеризуються як «товар» [3, с.132]. Проте в останні десятиліття ХХ ст. намітилася тенденція характеризувати таку інформацію як «міжнародний ресурс». Країни, що розвиваються, пропонують закріпити не лише за інформацією, а й інформатикою статус «соціального блага» [4, с.132]. Розробка нових принципів у цій сфері могла б стати найважливішим внеском у створення нового комплексу правових норм. Імовірність порушення принципів поваги державного суверенітету і невтручання у внутрішні справи держав при широких міжнародних обмінах інформацією зумовлює необхідність застосування до інформатики норм міжнародного публічного права. Це дасть змогу поставити її під контроль міжнародного права і тим самим забезпечити дотримання принципу державного суверенітету, а також створить можливість для країн, що розвиваються, якнайповніше реалізувати свої законні права, діставши доступ до необхідної інформації. Як зазначає Г. Сабадаш, у науковій літературі тривалий час ведеться мова про необхідність створення єдиного міжнародно-правового документа, який регламентував би трансграничні обміни інформацією в комп'ютерних мережах. Пропонувалося також включити це питання в спектр проблем установалення нового міжнародного інформаційного порядку та створити в рамках ООН єдиний спеціалізований орган, який працював би над міжнародно-правовими аспектами інформатики, що, у свою чергу, могло б забезпечити єдність принципового підходу до вирішення поставлених проблем [5].

Сучасна демократична держава має три основні важелі впливу на власний інформаційний простір:

- безпосередній – вироблення інформаційного продукту державними джерелами інформації.
- ринковий – застосування ринкових інтервенцій в інформаційному просторі.
- адміністративний – адміністративно-правове регулювання продукування та імпорту інформації в національному інформаційному просторі [6].

Належність ІІ певній державі визначається за цілим рядом ознак, серед яких, зокрема, мова, суспільна свідомість, право власності на основні складові ІІ.

До основних компонентів інформаційного простору належать [7, с.32]:

- інформаційні ресурси;
- засоби інформаційної взаємодії;
- інформаційна інфраструктура.

Сьогодні жодна держава технічно не в змозі ізолювати свій інформаційний простір від надходження інформації ззовні. І навпаки, розмаїття каналів зв'язку ускладнює запобігання витоку за межі країни небажаної для держави інформації (від державної таємниці

до подробиць здійснення політики, укладання ділових і політичних угод тощо). Широкий доступ усіх верств населення до засобів поширення інформації здатен також якісно змінити відносини в самому суспільстві. Оскільки така «масова» інформація (від преси, радіо і телебачення, кіно, Інтернету, закладів культури тощо) надходить постійно, стоїть усіх значущих подій, апелює до цінностей (або й пропонує нові), враховує (аби бути донесеною до користувача) психологічні особливості людини, зрештою, представляє певні моделі поведінки, – вона є вагомим фактором формування цінностей, світоглядних орієнтацій, уявлень про належну поведінку й спосіб мислення взагалі. Вплив чиниться як через зміст інформації, так і через її форму (мову, форму подання, стиль викладення, апеляцію до значущих фактів і подій тощо). Увесь цей комплекс впливів творить те, що можна назвати спільним змістовим або ментальним простором суспільства – системою вірувань, світоглядних настанов, мовних конструкцій, стереотипів, способів пов'язання форми (знаку) і змісту та інших інтерсуб'єктивних категорій, що визначають особливості мислення і комунікації в певному суспільстві [8, с.45].

Інформаційний ринок відрізняється від інших ринкових формувань, де домінують традиційна промисловість і сфера послуг, тим, що інформація, знання, інформаційні послуги та всі галузі, пов'язані з їхнім виробництвом (телекомунікаційна, комп'ютерна, телевізійна), зростають швидшими темпами, є джерелом нових робочих місць і стають домінуючими в економічному розвитку. Для того, щоб оцінити цей процес кількісно, необхідно мати відповідні статистичні дані. Однак тут спостерігаються серйозні труднощі, оскільки статистична система інерційна і вводить нові показники вимірів з неминучим запізненням.

З цих причин економічний вплив інформаційного ринку важко виміряти. Зі статистичної точки зору основні галузі, задіяні у процесі обробки та поширення інформації: телекомунікації, масове радіомовлення і комп'ютеринг, традиційно аналізувалися окремо. Це створює труднощі для національної та міжнародної статистики в оцінюванні ситуації у цій сфері. У статистичних звітах для інформаційного суспільства немає відповідних показників.

Оцінки світового інформаційного ринку, зроблені Міжнародним союзом зв'язку, дають підстави припустити, що він зростає швидше, ніж економіка загалом [81]. Крім цього, інформаційний ринок не піддається впливу економічних спадів. Він охоплює виробництво телекомунікаційних і комп'ютерних послуг та устаткування, програмного забезпечення, теле- і радіомовлення й устаткування, а також аудіовізуальних розваг.

Глобалізація спричинила появу ряду нових моментів в економічній та соціальній архітектурі світу. Сформувалася гігантська наднаціональна світова геоекономічна популяція, що функціонує як єдиний цілісний економічний механізм зі своїми інституціональними і правовими системами, рухомими «блукаючими» економічними межами, змінюючи якісно традиційну економічну картину й уяву про класичну раціональну економіку.

Процесу глобалізації передують бурхливе зростання промислового виробництва та забезпечення масового споживання, зростання масштабів виробництва і, як наслідок, формування індустріального суспільства, характерними ознаками якого є використання систем машин та машинних технологій, поглиблення і розширення кооперації праці, а також спеціалізація виробництва. Мета такого виробництва полягає у максимізації прибутку. Під впливом науково-технічного прогресу індустріальне суспільство трансформується у постіндустріальне, в якому посилюється взаємозалежність економік різних країн, формується новий інформаційний ринок на основі розвитку комп'ютерної техніки, супутни-

кового зв'язку і телекомунікацій. Інформаційний ринок стає тією сферою діяльності людини, яка формує нові підходи до відтворювального процесу й економічної діяльності, руйнуючи межі національних економік.

Розвиток тенденцій глобалізації, зумовленої науково-технічною та інформаційною революцією, створив передумови для формування якісно нового світового інноваційного ринку, базовою інфраструктурою якого є всесвітня інформаційна мережа Інтернет, що дає змогу практично кожній фірмі знайти найбільш вигідних постачальників та покупців у будь-якій точці світу й організувати кооперування на основі конкурентних переваг будь-якого регіону планети.

Наявні економічні поняття, пристосовані до опису національної економіки, на початку XXI ст. вже не відображають ті новації, які стали сьогодні реаліями. Трансграничність пронизує сьогодні всю світову економіку. Так, у відтворювальній сфері з'явилося багато країн, що стали «країнами-системами», до складу яких входять величезні «чужі» господарські зони (території), при цьому межі таких «країн-систем» є рухомими. Для їхнього означення Е. Кочетов у своїй фундаментальній праці «Глобалістика» [9] вводить поняття «блукаючі інтернаціоналізовані відтворювальні ядра» або він їх ще називає світовими точками зростання, тобто зонами, ареалами господарської діяльності, де створюються умови для отримання світового доходу [9, с.79]. Блукаючі відтворювальні ядра – це світові інтернаціоналізовані відтворювальні утворення, які швидко переміщуються в ті точки світового гео економічного простору, де створюються вигідні умови для вкладення капіталу з метою отримання світового доходу. У фінансовій сфері сформувалися потужні трансграничні фінансові потоки. В інформаційній сфері створено світову комп'ютерну мережу з величезною швидкістю передавання інформації.

Нестримна генерація найновіших знань та інноваційних проривних технологій потребує поля для своєї реалізації з тією метою, щоб отримати світовий дохід. Найбільший ефект від цього процесу одержується при впровадженні новацій в існуючі індустріальні і постіндустріальні інфраструктури, бо саме вони найбільше здатні сприймати такі новації й мають інвестиційні ресурси для цього. Проте новий рівень і масштабність інноваційних проектів потребують зрізу цілком життєздатних інфраструктур, «викорчовування» цілих промислових анклавів для того, щоб на «розчищеному» місці сформувати найновіші інфраструктури, які би забезпечували отримання стратегічних ефектів та світового доходу.

Державні інституції мають необхідні інструменти, щоб сприяти припливу світового доходу в певну країну і здійснюють це регулювання за допомогою субсидій на дослідження та розвиток. Проте субсидії можуть мати різний вплив на ту чи іншу фірму або інноваційний проект.

Субсидії на дослідження розвитку можуть мати як прямий, так й опосередкований вплив на діяльність фірми. Прямий вплив (ефект) виражається через збільшення сумарних витрат на дослідження та розвиток, утримуючи фінансування досліджень і розвитку незмінним. Непрямий ефект виражається через відповідність фінансових витрат компанії субсидіям на них. Якщо субсидії повністю заміщують власні витрати на дослідження і розвиток, то загальна продуктивність може бути нижчою. З іншого боку, якщо це стимулює власні витрати на розвиток і дослідження, то ефект від субсидій може бути величезний. Таким чином, розуміння співвідношення субсидій на розвиток та дослідження і фінансування самою компанією цієї діяльності необхідне для правильного оцінювання ролі субсидій на розвиток та дослідження для зростання виробництва.

Субсидії на дослідження і розвиток можуть розглядатися як пониження вартості певного проекту (собівартості проекту). Неприбутковий проект за рахунок субсидій може пе-

ретворитись на прибутковий, який зацікавить фірму, або пришвидшити завершення вже існуючого проекту. Якщо про субсидійований проект з дослідження й розвитку передбачає встановлення або оновлення дослідницького (лабораторного) обладнання, то в цьому разі постійні витрати інших поточних чи подальших дослідницьких проектів є нижчими, що дає змогу розпочати такі проекти. Знання та ноу-хау, здобуті у субсидійованому проекті, також можуть вважатися перевагою для успіху подальших проектів. Таким чином, субсидії досліджень та розвитку стимулюють поточні і майбутні витрати фірм на дослідження й розвиток.

Країни колишнього соціалістичного табору, залишаючись в індустріальній фазі цивілізованого розвитку, намагалися уникнути впливу глобальних процесів на свої економіки, тому їхній перехід до світової геофінансової системи сьогодні є складним: у них немає інституціональних атрибутів («своїх» транснаціоналізованих структур) і вони віддають свої господарські території для функціонування інших національних економік, які нарощують за їхній рахунок своє економічне поле, забираючи від них при цьому певну частку світового доходу [10, с.184].

Світове співтовариство сьогодні прямує до світогосподарської взаємодії на принципово новій основі, закладеній процесами глобалізації. Світ став сприйматися як єдиний, спільний, цілісний, тобто як глобальний. Найвідчутніше глобальність виявляється у світовій економічній сфері (світовій господарській системі). Завершився дуже довгий процес інтернаціоналізації, який, з одного боку, привів до єдиної світової економічної системи, до єдиного інформаційного простору, а з іншого – поставив чітку проблему: як співіснувати у цій ситуації та які критерії її ефективності. Економічна складова глобальних процесів, власне, перевернула всі сфери суспільного життя. Цілком нового якісного забарвлення набувають фундаментальні поняття, такі як: гроші й їхні функції, еквівалент і його трансформація, світовий дохід та умови його формування і перерозподілу, світовий ринок та ін.

Через це, доволі актуальною є проблема розробки таких високих гео економічних технологій, які би давали змогу не тільки зберегти стійке функціонування суб'єктів світогосподарського спілкування (наднаціональних трансграничних суб'єктів, національних економік та їхніх господарських структур), й отримувати з цих потоків величезні стратегічні ефекти та світовий дохід [11, с.357]. Стратегічний ефект – категорія вищого порядку, ніж прибуток. Стратегічним ефектом для інформаційного суспільства може бути формування людини нового типу як творця. Саме такий підхід і породжує проблему вибору критеріїв ефективності функціонування інформаційного суспільства. Важливим показником ефективного формування творчого працівника інформаційного суспільства є використання доходів різних країн як частки світового доходу на забезпечення необхідного освітнього рівня всіх громадян у сфері інформаційних технологій і сприяння ефективному перерозподілу світового доходу на користь тих країн, які в результаті нерівномірності економічного розвитку мають проблеми із забезпеченням поінформованості свого населення.

Світовий дохід є показником світового виміру господарської діяльності, стратегічною мотивацією входження у світові відтворювальні цикли і, нарешті, важливим елементом взаємодії, що забезпечує функціонування всієї гео економічної системи загалом. Економічний і фінансовий стан країни визначає та спеціалізація, яка впливає з певних світових відтворювальних обов'язків тієї чи іншої національної системи, котрими вона наділена світовим економічним співтовариством. Світовий дохід реалізується на економічних кордонах – стиках міжжанклавного розподілу праці між різними світовими відтворювальними формами, таким чином товарне відтворення не зникає, воно переміщується з міжнародного розподілу праці на міжфірмове. Його учасники між собою

пов'язані трансфертними, умовно-розрахунковими цінами. Затрати кожного учасника таких ланцюгів не тільки заміщуються, а й дають змогу отримувати додатковий прибуток за рахунок перерозподілу світового доходу (якщо він є) або зазнавати додаткових збитків через його недостатній обсяг для покриття витрат.

Критерієм ефективності функціонування світової економіки в інформаційному суспільстві може слугувати і такий показник, як рівень інформатизації, який пропонуємо визначати через відношення обсягів угод у грошових одиницях до кількості зайнятих у цій сфері.

Існують оцінки, за якими в найближчі 10 років майже 90% бізнес-установ, що працюють на інформаційному ринку і не тільки на ньому, в економічно розвинутих країнах використовуватимуть у своїй діяльності Інтернет-технології, мережеві форми управління та електронні системи розрахунків. Отже, вони всі стануть учасниками мережевої економіки, а її особливості й можливості будуть мати для основної частини бізнесу великий вартісний інтерес [12].

Таким чином, компаніям, які бажають розвивати свій бізнес в умовах глобалізації та переходу до електронного суспільства, використовуючи потужність Інтернету для підвищення продуктивності, необхідно оцінити адекватність своїх намірів таким принципам:

- готовність фірми до «стискання» бізнес-процесів.
- спільна робота компанії з більшою кількістю партнерів, ніж раніше.
- швидкість реакції фірми на запити клієнтів.
- індивідуальне обслуговування клієнтів фірми.
- гнучкість фірми у підході до бізнесу [13, с.147].

«Стискання» бізнес-процесів – уникнення зайвих бізнес-процедур в усіх ланцюжках (від постачань до фінансових взаємодій) з метою створення прибуткового онлайн-проєкту фірми.

Підприємства, які з успіхом функціонують в онлайн-економіці, намагаються позбутися зайвих бізнес-процедур. Часто акцент в обслуговуванні клієнтів і партнерів робиться не на серії послідовних взаємодій, а на їхньому паралельному проведенні, що дає змогу підприємству відпрацьовувати замовлення в реальному часі. Тому фірмам для роботи в режимі онлайн слід позбутися усіх зайвих процесів. У сучасних умовах глобалізації потрібно підтримувати відносини, які виходять за межі простих замовлень і розрахунків. Взаємодії компаній відбуваються у мережі динамічно, й на певний період виникають нові форми спільної роботи. Бізнес-установи працюють разом доти, доки їм це необхідно. Електронний інформаційний ринок створює умови для динамічного брокерства, що дасть змогу знаходити оптимальні рішення.

Динамічне брокерство – нова форма спільної роботи компаній на певний період здійснення електронного бізнесу, при якому відносини між компаніями виходять за межі простих замовлень і розрахунків [13, с.132].

За таких умов підприємствам для досягнення успіху потрібно:

- а) створювати структуру нових динамічних партнерських відносин з торговельними компаніями;
- б) налагоджувати партнерські зв'язки, що є найбільш правильними з точки зору загального зниження витрат;
- в) формувати схему оперативної роботи з цими партнерами.

У мережевій економіці компанія має правильно оцінювати свої позиції в конкурентній боротьбі. Споживачі, покупці і партнери хочуть негайно одержувати відповіді на свої запитання в режимі онлайн. Підприємствам в умовах глобалізації потрібно використовувати бази даних з інформацією, здатною прискорити процеси взаємодії з клієнтом. З цієї

метою у масштабі компанії реалізуються дії, спрямовані на стандартизацію вмісту цих баз даних, перевизначаються функції підрозділів для поліпшення управління відносинами з клієнтами. Тому компанії повинні мати відповідне апаратне, програмне і кадрове забезпечення, здатне підтримувати бізнес у реальному часі. Винятково важливою є інтеграція компонентів апаратно-програмних систем електронної взаємодії – баз даних, бізнес-процесів, інформаційного наповнення веб-сторінок тощо.

До споживачів і покупців, партнерів та співробітників потрібний індивідуальний підхід, тому підприємства намагаються краще обслуговувати клієнтів, створюючи індивідуальний ринок. Фіксовані ціни мають бути замінені на динамічні цінові моделі, більш характерні для умов нового ринку. Крім цього, www-система як інформаційне середовище дає змогу зробити інформацію продуктом, який мережеві підприємства можуть постачати своїм клієнтам у межах загальної бізнес-взаємодії. Ця інформація допомагає клієнтам краще управляти своїм бізнесом та надавати якісні послуги.

Динаміка будь-якого ринку формується під впливом безлічі факторів, однак найголовнішими з них є стратегічний і тактичний. Стратегічний фактор – це фактор довгострокової дії, що описується закономірністю формування цін. Тактичний фактор діє у короткостроковому періоді та відображає мінливість кон'юнктурних змін ринку.

Таким чином, резюмуючи сказане в підрозділі, можна виділити такі закономірності розвитку інформаційного ринку в глобальному аспекті:

- поширення інформації та нових знань формує новий освітній і культурний потенціал суспільства;
- інформація як продукт має найвищу цінність при своїй актуальності;
- домінуючою стратегією розвитку суспільства стає ідея розвитку людського інтелекту та пріоритетність інвестицій у розвиток знань;
- відбувається зниження ролі матеріального виробництва і розвиток сектору послуг та інформації, формування іншого характеру людської діяльності, зміна типів ресурсів, що залучаються у виробництво, а також істотна модифікація традиційної соціальної структури;
- цифрова нерівність поглиблюється у доступі до соціальних, економічних, освітніх, культурних та інших можливостей через нерівний доступ до інформаційних комп'ютерних технологій;
- акцентуація вирішення проблеми усунення нерівностей має лежати в площині забезпечення не фактичної, а потенційної рівності в доступі до можливостей реалізації своїх потреб, рівень і якість яких визначається суб'єктом цих потреб;
- відбувається формування людини нового типу як творця;
- здійснюється пошук та вибір критеріїв ефективності функціонування інформаційного ринку;
- відбувається формування категорії «світового доходу».

На локальному рівні для розвитку інформаційного ринку характерні такі закономірності, як: розвиток мереж, розвиток мобільного зв'язку, витіснення фіксованого зв'язку мобільним, розвиток широкополосних каналів зв'язку, розвиток оптоволоконних, супутникових та безпроводних технологій, популяризація мобільного стилю життя, зношення та скорочення строків морального старіння техніки.

Література

1. Іванов В.Ф. Інформаційне законодавство: український та зарубіжний досвід / За наук. редакцією проф. А.З.Москаленка. – К.: Центр вільної преси, 1999. – 210 с.

2. Горбулін В. П., Качинський А. Б. Системно-концептуальні засади стратегії національної безпеки України: Моногр. – К.: ДП НВЦ "Євроатлантикінформ", 2007. – 592 с.
3. Зернецька О. В. Глобальні трансформації систем масової комунікації. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора політичних наук. Київ. – 2000. – 345 с.
4. Звіт Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення за 2009 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nrada.gov.ua/ua/zvitnainformacia/zvitnatsrady/1267707265.html>
5. Різун В.В. Загальна характеристика масовоінформаційної діяльності / Київський ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т журналістики. – Лекц. 1. – К, 2000. – 34 с.
6. Проект Доктрини інформаційної безпеки України (РНБО України) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.strateger.net/Doktrina_nacionalnoj_besopasnosti_Ukraini
7. Горбулін В. Безпека 2010 // Дзеркало тижня. – 2006. – 16 груд.
8. Радио и телевидение в условиях современного мира. По материалам иностранной печати // Компас. – 1998. – №31. – С. 67 – 84.
9. Карпенко В. Інформаційна політика та безпека / В. Карпенко. – К.: Нора-Друк, 2006. – 320 с.
10. Закон України "Про телебачення і радіомовлення" від 21 грудня 1993 р. № 3759-ХІІ (зі змінами, внесеними Законами України від 28 лютого 1995 р. № 75/95) / Закони України. – К., 1996. – Т. 6. – С. 263-284.
11. Інформаційна довідка про правовий механізм запобігання обігу на території України друкованих видань, які порушують законодавство у сфері захисту суспільної моралі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.moral.gov.ua/news/214/>
12. Бебик В.М., Сидоренко О.І. Засоби масової інформації посткомуністичної України. – К., 1996. – 124 с.
13. Аудиторія паперової та електронної книги в країнах СНД перетинається лише на 10 % [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zaxid.net/newsua/2010/9/15/110600/>